

УДК 639.31

**СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТРОДУКЦІЇ ВЕСЛОНОСА
НА ПІВДНІ УКРАЇНИ****В.Ю.ШЕВЧЕНКО – к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАУ**

Веслоніс [*Polyodon spathula* Walbaum) - представник ряду осетро-подібних, родини веслоносів. На відміну від представників родини осетрових, що є мешканцями річок України, ця риба живиться зоопланктоном, залишкова біомаса якого в водоймах республіки може сягати і сягає істотних значень, завдяки низці кліматичних особливостей регіону і гідрологічних та гідрохімічних характеристик водойм. Окрім цього веслоніс є цілком прісноводним видом, що для статевого досягання не потребує нагулу в умовах солоноводних водойм. Поряд з цими рисами, представники виду дають сировину для високоякісних баличних виробів та чорну ікру.

Темп росту веслоноса в звичайних рибних ставках України відповідає такому, що спостерігається в водоймах північного Кавказу, де культивування виду вже певний час здійснюється в промислових масштабах. В умовах сприятливого гідробіологічного режиму цей темп значно перевищує темп строкатого товстолобика – зоопланктофага, що став традиційним об'єктом рибництва на Україні (И.М.Шерман, В.Ю.Шевченко, А.Я.Петров, 1994, а)

Втім, відносно тривалий строк індивідуального розвитку, коли статева зрілість настає на 7-9 році життя, безсумнівно вища товарна вартість крупних особин, та легкість вилову роблять веслоноса значно цікавішим в якості елемента полікультури водосховищ та водойм багатолітнього регулювання. Протягом останніх десятиліть в цих водоймах спостерігається тенденція скорочення чисельності та видового складу цінних промислових риб взагалі та зоопланктофагів зокрема. Виняток складають водойми, де організоване ефективно вселення цінних представників іхтіофуни, в ролі яких, як правило, виступають рослиноїдні риби далекосхідного походження. Приймаючи до уваги рибничо-біологічні особливості веслоноса, його вселення в аналогічні водойми має незаперечні перспективи.

Широкомасштабній реалізації таких перспектив заважає відсутність в регіоні стада плідників виду, втім, за активної участі кафедри рибництва в цьому напрямку зроблені певні кроки. Так, згідно господарських договорів протягом 1991-1993 років здійснювалася інтродукція заплідненої ікри та личинок веслоноса до Одеського рибокомбінату. Були проведені роботи з підрощування та вирощування ремонтної молоді (И.М.Шерман, В.Ю.Шевченко, А.Я.Петров, 1994, б). Джерелом матеріалу слугував рибгосп "Гаря-

чий ключ" Краснодарського краю Росії. На теперішній момент в комбінаті мається стадо ремонту старшого віку. У 1996 році на Дніпровський виробничо-експериментальний осетровий рибничий завод Південрибводу було завезено запліднену ікру веслоноса. Цього разу джерелом матеріалу слугував спеціалізований завод рослиноїдних риб, що в республіці Адигея в Росії. В 1997 році туди ж надійшла партія заплідненої ікри з Канади, в останньому випадку матеріал зазнав істотних втрат в зв'язку з умовами та строками транспортування. Доброякісна ікра була з успіхом доінкубована в умовах господарства. Отримана молодь була підрощена та вирощена за звичайної технології комбінованого способу, прийнятого в осетрівництві.

В результаті докладених зусиль на початок травня 1998 року на Дніпровському осетровому заводі мається ремонтний матеріал веслоноса двох вікових груп різного походження. За результатами контрольного лову середня маса двохрічників склала 1425 грамів, річників – 125 грамів, що знаходиться у відповідності до результатів, отриманих нами раніше в умовах Одеського рибокомбінату. Ставки Дніпровського осетрового заводу за конструктивними властивостями мало пристосовані для проведення зимівлі риби взагалі та веслоноса зокрема з огляду на складність організації водообміну в ставах в зимовий період, а також на вміст великої кількості торфу в ґрунті ложа більшості ставків. Певним чином перший недолік компенсується відносно великою глибиною. Задля компенсації другого слід вибирати відповідні ставки. Втім, результати 1997-1998 років доводять можливість успішної зимівлі веслоноса в умовах господарства.

Таким чином, в регіоні створені певні передумови для широкої акліматизації веслоноса у вигляді відповідних господарств та наявності ремонтного матеріалу різного віку та походження. Останнє дозволить запобігти інбредній депресії за організації відтворення. Локалізація матеріалу в різних господарствах вимагатиме певних зусиль з координації дій, і в цьому випадку, з точки зору спеціалізації, доцільним здається обрати базовим господарством Дніпровський осетровий завод. Втім, наявність матеріалу веслоноса в інших господарствах незаперечно сприятиме забезпеченню стабільності результатів в разі виникнення ускладнень в межах одного з господарств.

З метою урізноманітнення генотипу слід звернути увагу на наявність стада веслоноса в господарствах республіки Молдова, хоча його походження від плідників з рибгоспу "Гарячий ключ" повним чином обмежує ці можливості та вимагає поглиблених досліджень матеріалу.